

UNIVERSITAT DE LLEIDA
FACULTAT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ

TITULACIÓ: Grau en Educació Social

CODI: 100919 **MATÈRIA:** Acció socioeducativa per a l'envelliment actiu

---

MÒDUL: XVI. Optativitat

PROFESSORA RESPONSABLE: Anna Soldevila

EQUIP DOCENT: Anna Soldevila

CURS ACADÈMIC: 2013/2014

CARÀCTER: Optativa

CRÈDITS ECTS: 6

SEMESTRE: 1r

IDIOMA D'IMPARTICIÓ: Català

COMPETÈNCIES

1. Capacitat crítica, d'anàlisi, de síntesi, d'organització i de planificació.
2. Aprenentatge autònom, adaptació a situacions noves i obertura cap a l'aprenentatge al llarg de tota la vida i desenvolupament de la creativitat, iniciativa i esperit emprenedor.
3. Comunicació oral i escrita, en la llengua materna i una llengua estrangera, i utilització de les Tecnologies de la Informació (TIC) en el context professional i capacitat per a la selecció, gestió del coneixement i de la informació.
4. Capacitat per treballar en equip, per conduir i liderar grups, per resoldre conflictes, prendre decisions i desenvolupar habilitats per a les relacions interpersonals.
5. Compromís ètic, respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, la promoció dels drets humans i als valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics; d'assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat .
6. Comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, comparats, polítics, ambientals i legals que constitueixen l'ésser humà com a protagonista de l'educació.
7. Comprendre la trajectòria històrica de l'Educació Social i la configuració del seu camp i identitat professional amb especial atenció a les iniciatives de la Unió Europea en l'àmbit de la gent gran.
8. Conèixer els supòsits pedagògics, psicològics, sociològics i antropològics i de la intervenció socioeducativa en l'àmbit de la gent gran.
9. Analitzar necessitats així com dissenyar, aplicar i avaluar programes, projectes i activitats d'intervenció socioeducativa en contextos educatius per a gent gran.

10. Saber utilitzar els procediments i tècniques psicopedagògiques per a la intervenció, la mediació i l'anàlisi de la realitat personal, familiar i comunitària i institucional en ordena la resolució dels seus possibles conflictes.

11. Gestionar estructures i processos de participació i acció comunitària.

12. Mostrar una actitud empàtica, respectuosa, solidària i de confiança cap als subjectes i institucions.

13. Dissenyar i dur a terme projectes d'investigació acció sobre el medi social i institucional on es realitza la intervenció.

14. Dissenyar, utilitzar i avaluar recursos didàctics en la intervenció educativa amb persones grans.

OBJECTIUS

Comprendre el fenomen de l'envelliment humà des de diferents disciplines.

Conèixer les principals teories explicatives del procés d'envelliment humà.

Conèixer els serveis socials adreçats a la gent gran que preveu l'actual marc legislatiu.

Analitzar les funcions de l'educador/a social en l'àmbit de la gent gran.

Expressar-se correctament de manera oral i escrita així com utilitzar amb precisió la terminologia bàsica utilitzada en gerontologia.

Analitzar els mites i estereotips arrelats socialment i cultural sobre l'envelliment humà.

Dissenyar projectes psicosocioeducatius per diferents grups i / o contextos.

Reflexionar sobre les possibilitats que ofereix la dinamització sociocultural en l'àmbit de la gent gran.

Oferir respostes educatives d'acord a les diferents capacitats, destreses, habilitats de la gent gran per tal de potenciar el seu benestar general i facilitar la seva relació grupal.

Saber escoltar activament i establir relacions interpersonals de forma positiva, tenir empatia, ser creatiu.

Saber treballar en equip.

Utilitzar les TIC en l'àmbit d'estudi

CONTINGUTS

Tema1: Aproximació al concepte d'envelliment. Mites i estereotips sobre l'envelliment. Teories sobre l'envelliment.

- Delimitació de conceptes associats a l'estudi de l'envelliment.
- Mites i estereotips sobre la vellesa.
- Teories sobre la vellesa.

Tema 2: L'estudi de l'envelliment des d'una perspectiva biopsicosocial

1. Aproximació a l'estudi de l'envelliment des de la biologia i la medicina.
2. Aproximació a l'estudi de l'envelliment des de la psicologia.
3. Aproximació a l'estudi de l'envelliment des de la sociologia.

Tema 3: Serveis Socials i persones grans. Marc legislatiu.

1. El serveis socials a partir de l'actual marc legislatiu.
2. Els serveis, prestacions econòmiques i activitats adreçades a la gent gran que preveu el Sistema Català de Serveis Socials.
3. Recursos per a la gent gran a la ciutat de Lleida.

4. Entitats que tenen com a finalitat principal l'associacionisme de la gent gran.
5. El rol de l'educador/a social en l'àmbit de les persones grans.

Tema 4: Educació emocional i persones grans

- Concepte d'emoció. Components de les emocions. Tipus d'emocions.
- Blocs temàtics en els Programes d'Educació Emocional segons GROPE: Consciència emocional, autorregulació emocional, autoestima, habilitats socioemocionals i habilitats de vida.
- Característiques de les persones emocionalment intel·ligents.

Tema 5: Animació Sociocultural en l'àmbit de les persones grans.

- L'animació sociocultural: una aproximació conceptual. Conceptes afins.
- L'animador sociocultural. Rol i funcions.

Tema 6: Projecte de vida

1. Vivències i creences a nivell personal davant el tema de la mort i la vida.
2. Aspectes ètics, legals i biopsicosocials de la mort.
3. La mort i les malalties terminals. La comunicació: familiars- malalt- professionals com a instrument terapèutic.
4. El procés de dol. Tipus de dol.
5. Pautes d'intervenció educativa davant una persona en procés de dol.

METODOLOGIA

Presencial (40%)	No presencial (60%)
Exposicions orals i audiovisuals. (25%) Visites a centres de gent gran. (5%) Dramatitzacions i exposicions orals (5%) Participació en debats, videofòrums, taula rodona. (5%)	Article d'opinió (10%) Lectura de bibliografia específica en diferents llengües. Síntesi o mapa conceptual (10%) Entrevistes a professionals en actiu (10%) Recerca i lectura de literatura específica. Elaboració pòster (10%) Anàlisi de casos i propostes d'innovació(10%) Historia de vida. (10%)

L'alumnat podrà fer ús de tutories individuals presencials o via mail per a l'orientació acadèmica de les diferents evidències d'avaluació.

AVALUACIÓ

- Carpeta d'aprenentatge (50 %). Inclourà les evidències d' avaluació especificades pel que fa als temes 1-5.
Es podrà realitzar de manera individual o grupal.
- Història de vida (25 %). Es realitzarà de manera individual.
- Assistència i participació en les activitats d'aula (25%).

Per superar la matèria cal tenir aprovat la història de vida i la carpeta d'aprenentatge, i haver assistit al 80% de les sessions.
En cas de no poder assistir acordar amb la professora treball alternatiu.

Al llarg del curs es faran orientacions per a la realització de les diferents evidències.

I també s'informarà sobre els criteris d'avaluació per a cada prova.

GRUPAL	Tema1: Aproximació al concepte d'envelliment. Mites i estereotips sobre l'envelliment. Teories sobre l'envelliment.	Activitat de reflexió sobre mites i estereotips sobre la vellesa Treball autònom Lectura de bibliografia. Article d'opinió. 5%
	Tema 2 L'estudi de l'envelliment des d'una perspectiva biopsicosocial	Recull d'articles científics, blogs, recursos, pàgines webs Treball autònom Lectura de bibliografia. Síntesi o mapa conceptual. 10%...
CARPETA D'APRENTATGE	Tema 3: Serveis Socials i persones grans. Marc legislatiu.	Reflexió sobre els Serveis Socials adreçats a la gent gran. I sobre el rol de l'educador/a social Anàlisi de casos i propostes d'innovació. 5%
	Tema 4: Educació emocional i persones grans	Recerca d'articles científics sobre envelliment i educació emocional Recerca bibliogràfica. Lectura. Elaboració pòster. 25%
	Tema 5: Animació Sociocultural en l'àmbit de les persones grans.	Reflexió sobre la figura i el rol de l'animador/a sociocultural Entrevistes a professionals en actiu. 10%
INDIVIDUAL	Tema 6: Projecte de vida	Història de vida. 25%

BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA

- Bach, E i Darder, P. (2002). *Sedueix-te per seduir. Viure i educar les emocions*. Barcelona: edicions 62.
- Bayés, R. (2001). *Psicología del sufrimiento y de la muerte*. Barcelona: Martínez Roca.
- Bazo, M.T. (2000). "Sociedad y vejez: la familia y el trabajo" en Fernández-Ballesteros,R. (coord) *Gerontología Social*. Madrid:Pirámide. pp. 241-249.
- Belando Montoro, M.R (1998). "Precisiones terminológicas en torno a la vejez y a la educación". En García Minguez (coord).1 Jornadas sobre personas mayores y educadores sociales. Granada: Grupo Editorial Universitario. pp.140-147.
- Bisquerra, R. (2000). *Educación Emocional y bienestar*. Barcelona: Praxis.
- Bisquerra, R. (2003). "Educación emocional y competencias básicas para la vida". Revista de investigación educativa, vol.21, nº1, pp 7-43.
- Castro, A. (1990). *La tercera edad tiempo de ocio y cultura*. Madrid: Narcea. pp 20.
- Corraliza, J.A. (2000). "Vejez y sociedad: dimensiones psicosociales", en Fernández-Ballesteros,R.(coord) *Gerontología Social*. Madrid:Pirámide. pp.229-239.
- Cubero, M.V. (1991). *La animación sociocultural: una alternativa para la tercera edad*. Madrid: Siglo XXI.
- Elizasu, C. (2000). *La animación con personas mayores*. Madrid: editorial CCS.
- Fernández-Ballesteros et al. (1999). *Qué es la psicología de la vejez*. Madrid: Biblioteca Nueva. Pp. 37-87; 127-142 .
- García Minguez, J (1998). *Un modelo de educación en los mayores: la interactividad*. Madrid: Dykinson. pp. 23-29.
- Guillén Llera, E y Pérez del Molino, J. (1996). *Síndromes y cuidados en el paciente geriátrico*. Barcelona: Masson. Pp 17-26.
- Limón Mendizábal, M. R. (1998). "La educación de las personas mayores". En Petrus, A. *Pedagogía Social*. Madrid: Ariel. Capítulo 13.
- Merino, J.V. (1999). *Programas de animación sociocultural. Tres instrumentos para su diseño y evaluación*. Madrid: Narcea.
- Moragas, R. (2000). "Preparación a la jubilación", en Fernández-Ballesteros,R.(coord) *Gerontología Social*. Madrid:Pirámide. pp. 453-471.
- Navarro Montes, J (1994). *Models i teories del procés d'envelliment humà*. Barcelona: PPU. Pp 49-119.
- Requejo, A. (1997). "Animación sociocultural en la tercera edad", en Trilla, J. (coord.) la

animación sociocultural. Barcelona: Ariel, pp. 255-268.

Rodríguez, P. (2002). *Morir es nada. Cómo enfrentarse a la muerte y vivir con plenitud*. Barcelona: Ediciones B.

Sáez, N y Vega, J.L (1989). *Acción socio-educativa en la tercera edad*. Barcelona: CEAC. pp 17-70.

Sáez Carreras, J. (1997). *La tercera edad animación sociocultural*. Madrid: Dykinson.

Yanguas, J.J; Leturia, F.j; Leturia, M; Uriarte, A. (1998). *Intervención psicosocial en gerontología: manual práctico*. San Sebastian: Cáritas et alt. pp 291-305.

Senpau, C i Turon, A. (2002). *Educació social i gent gran*. Girona: universitat de Girona. pp. 75-108.

Soldevila, A. (2002). *La dinamización sociocultural en los centros de día para mayores*. Barcelona: EUES Pere Tarres. Revista Educación Social, núm. 22. pp.100-113.

Soldevila,A.; Martínez, E y Morón, C. (2007). *Memoria activa. Quadern de l'educador*. Lleida: Serveis Personals Ajuntament de Lleida. (versió en català, en castellà i en CD).

Soldevila,A.; Martínez, E y Morón, C. (2007). *Memoria activa. Quadern de l'alumne*. Lleida: Serveis Personals Ajuntament de Lleida. (versió en català, en castellà i en CD).

Soldevila,A. (2009). *Emociónate. Programa de Educación emocional*. Madrid: Pirámide.

Vega, J. y Bueno, B. (1996). *Desarrollo adulto y envejecimiento*. Madrid: Síntesis. pp.19.

Yanguas, J.J; Leturia, F.J; Leturia, M y Uriarte, A. (1998). *Intervención psicosocial en gerontología. Manual práctico*. San Sebastian: Cáritas, Caja Madrid, Máster en Gerontología Social. Pp.

Yubero, S; Montañés, J; Latorre, J.M y Larrañaga, E. (1999). *Envejecimiento, sociedad y salud*. Cuenca: Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha.

- **Bloc de la matèria:**

Al bloc podreu trobar els enllaços a les principals revistes científiques de la matèria, en castellà i en anglès, accés a diferents recursos de diferents administracions públiques, videos sobre la matèria, etc.

S'activarà tant bon punt s'iniciï la matèria. L'adreça és: <http://anna-gentgran.blogspot.com.es/?zx=b5697ae0058abd8d>

CRONOGRAMA: ACTIVITATS D'APRENTATGE

Setman a	Activitat	Hores de Treball Presencial		Hores de Treball no presencial	Treball no presencial
		GG	GM		
a	Tema1: Aproximació al concepte d'envelliment. Mites i estereotips sobre l'envelliment. Teories sobre l'envelliment. 1. Delimitació de conceptes associats a l'estudi de l'envelliment. 2. Teories sobre la vellesa.	2	2	3.7	Activitat de reflexió sobre mites i estereotips sobre la vellesa
2.	3. Mites i estereotips sobre la vellesa.	2	2	3.7	Treball autònom Lectura de bibliografia 5%
3.	Tema 2 L'estudi de l'envelliment des d'una perspectiva biopsicosocial 1. Aproximació a l'estudi de l'envelliment des de la biologia i la medicina.	2	2	3.7	Recull d'articles científics, blogs, recursos, pàgines webs...
4.	1. Aproximació a l'estudi de l'envelliment des de la psicologia.	2	2	3.7	Treball autònom Lectura de bibliografia 10%
5.	2. Aproximació a l'estudi de l'envelliment des de la sociologia.	2	2	3.7	
6.	Tema 3: Serveis Socials i persones grans. Marc legislatiu.	2	2	3.7	Reflexió sobre els Serveis Socials

	1. El serveis socials a partir de l'actual marc legislatiu. 2. Els serveis, prestacions econòmiques i activitats adreçades a la gent gran que preveu el Sistema Català de Serveis Socials. 3. Recursos per a la gent gran a la ciutat de Lleida. 4. Entitats que tenen com a finalitat principal l'associacionisme de la gent gran.				adreçats a la gent gran. I sobre el rol de l'educador/a social
7.	5. El rol de l'educador/a social en l'àmbit de les persones grans.	2	2	3.7	Treball Cooperatiu i Anàlisi de casos 5%
8.	Tema 4: Educació emocional i persones grans • Concepte d'emoció. Components de les emocions. Tipus d'emocions.	2	2	3.7	Recerca d'articles científics sobre envelliment i educació emocional.
9.	• Blocs temàtics en els Programes d'Educació Emocional segons GROPE: Consciència emocional, autorregulació emocional, autoestima, habilitats socioemocionals i habilitats de vida.	2	2	3.7	Treball autònom Lectura de bibliografia i pòster sobre l'estat de la qüestió
10.	• Característiques de les persones emocionalment intel·ligents.	2	2	3.7	25%
11.	Tema 5: Animació Sociocultural en l'àmbit de les persones grans. • L'animació sociocultural: una aproximació conceptual. Conceptes afins.	3	2	3.7	Reflexió sobre la figura i el rol de l'animador/a sociocultural
12.	• L'animador sociocultural. Rol i funcions.	3	2	3.7	Entrevistes a professionals en actiu. 10%

13.	Tema 6: Projecte de vida 1. Vivències i creences a nivell personal davant el tema de la mort i la vida.	3		3.7	Història de vida. 25%
14.	2. Aspectes ètics, legals i biopsicosocials de la mort. 3. La mort i les malalties terminals. La comunicació: familiars- malalt- professionals com a instrument terapèutic.	3		3.7	
15.	4. El procés de dol. Tipus de dol. 5. Pautes d'intervenció educativa davant una persona en procés de dol	3		3.7	
	Total hores	36	24	60	